

МАНІФЕСТ

захисту прав адвокатів

Враховуючи та з огляду на:

- нову хвилю судово-правової реформи, яка може суттєво вплинути на подальшу долю адвокатури в Україні;
- стрімке поширення випадків тиску на адвокатів з боку держави, особливо правоохоронних органів, проведення безпідставних оперативно-розшукових та слідчих дій щодо адвокатів та членів їх сімей;
- збільшення кількості випадків посягання на життя, здоров'я, особисту безпеку, недоторканість житла та іншого володіння адвокатів, на непорушність адвокатської таємниці та інші гарантії адвокатської діяльності, незаконного перешкоджання останній;
- швидкі кроки законодавчих процесів щодо внесення змін до Конституції України (законопроект №1013), які у професійному середовищі сприймаються як недружній крок щодо адвокатури, особливо за відсутності будь-яких попередніх публічних консультацій із професійною спільнотою та за відсутності єдиної концепції подальшого реформування адвокатури;
- недостатній обсяг прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, необхідність подальшого розширення;
- адвокатура є єдиним незалежним професійним інститутом, створеним для надання професійної правничої допомоги та захисту особи від обвинувачення, а будь-які утиски чи обмеження прав адвокатів підривають рівень захищеності прав та свобод особи в державі.

З метою:

- забезпечення сталого розвитку інституту адвокатури, сприяння її розквіту та зміцнення авторитету у суспільстві та державі;
- врахування міжнародних стандартів розвитку адвокатської професії та кращого досвіду іноземних країн;
- недопущення порушень праві свобод людини і громадянина, утвердження в Україні принципів правової держави та громадянського суспільства;

- донесення та врахування **спільної думки адвокатської спільноти** в державотворчих процесах, широкого її професійного обговорення.

Закликаємо до наступного:

- I. Неухильно дотримуватися норм Конституції та законів України щодо прав та гарантій адвокатської діяльності, не допускати посягання на життя, здоров'я адвоката, недоторканість його офісу чи іншого володіння, перешкоджання здійснення адвокатської діяльності.**
- II. Будь-які зміни до законодавства України щодо статусу адвоката, його прав, обов'язків та гарантій діяльності не впроваджувати без попереднього широкого публічного обговорення із адвокатською спільнотою та без урахування загальної думки останньої.**
- III. Надати та законодавчо закріпити загальне право адвокатів на:**
 - ідентифікований **доступ до державних реєстрів**, у тому числі до Єдиного реєстру досудових розслідувань, до автоматизованої системи документообігу суду, усіх інших реєстрів крім реєстрів, що містять інформацію, яка є державною таємницею, розширення випадків отримання інформації з обмеженим доступом;
 - застосовування незаборонених законом технічних засобів без будь-якого дозволу посадових осіб або суду, в тому числі з метою фіксації не тільки обшуку та огляду, а й інших процесуальних дій, в яких адвокат приймає участь;
 - **безперешкодний доступ до приміщень** судів в робочий час, а також до приміщень судів, органів прокуратури, поліції, правоохоронних органів, установ для попереднього ув'язнення та виконання покарань, органів державної влади у будь-який час, якщо в цих приміщеннях перебуває або утримується клієнт;
 - **участь у будь-яких слідчих або процесуальних діях**, у яких бере участь клієнт або які проводяться відносно клієнта;
 - **вільне використання інших прав**, відсутніх в КПК України, проте передбачених іншими законами, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та іншими міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також визначених практикою Європейського суду з прав людини.
- IV. Виключити з КПК України обмеження щодо кількісного складу захисників у суді, зокрема, що одночасної участі у судовому розгляді не більше п'яти захисників одного обвинуваченого.**

V. **Розширити обсяг гарантій адвокатської діяльності, законодавчо передбачивши що:**

- **норми Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» в частині прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності мають пріоритет щодо процесуального закону;**
- **затримання адвоката або обрання стосовно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою чи домашнього арешту до ухвалення обвинувального вироку судом не може бути здійснено без згоди відповідної Ради адвокатів регіону;**
- **будь-які заходи забезпечення кримінального провадження, оперативно-розшукові заходи та слідчі (розшукові) дії, в тому числі негласні, відносно адвоката, застосування до нього запобіжного заходу, затримання або будь-яке обмеження свободи пересування адвоката під час досудового розслідування кримінального правопорушення повинно здійснюватися виключно у зв'язку із кримінальними правопорушеннями, у вчиненні яких підозрюється адвокат на підставі ухвали слідчого судді відповідного апеляційного суду, постановленої за клопотанням Генерального прокурора України, його заступників; така ухвала може бути оскаржена до Верховного Суду;**
- **копія повідомлення адвоката про підозру у вчиненні кримінального правопорушення повинна одночасно вручатися (направлятися) представнику Ради адвокатів регіону;**
- **під час затримання адвоката, повідомлення йому про підозру має бути забезпечена обов'язкова присутність члена Ради адвокатів регіону, повідомленої завчасно у розумні строки;**
- **забороняється догляд та вилучення належних адвокату засобів зв'язку, комп'ютерної техніки та накопичувачів інформації, які можуть містити адвокатську таємницю, незалежно від наявності згоди клієнта;**
- **визнання представника Ради адвокатів України та регіону учасником кримінального провадження з визначенням у КПК України його процесуального статусу, з правом не лише бути завчасно повідомленим про слідчу дію та бути присутнім при її проведенні, а й право ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення певних процесуальних дій, що зазначаються у протоколі;**

- посилення кримінальної відповідальності за злочини проти адвокатів, в тому числі за рахунок посилення санкцій статей 397, 398, 399, 400 КК України, вміщення в диспозицію вказаних статей слова «адвокат», поряд зі словами «захисник» та «представник»;
- встановлення кримінальної відповідальності за проведення щодо адвоката незаконних слідчих дій (обшук, вилучення речей бо документів, допит адвоката як свідка тощо), які здійснено завідомо без достатніх підстав або які призвели до примусового розголошення адвокатської таємниці (можливо за рахунок доповнення диспозиції статті 397 КК України);
- проведення обшуків, допитів, тимчасового доступу та вилучення предметів та документів у кримінальних справах щодо злочинів вчинених проти адвокатів за статтями 397, 398, 399, 400 КК України виключно за обов'язкової участі представника Ради адвокатів України чи відповідної Ради адвокатів регіону.

VI. Виявляти повагу до адвокатської професії та адвокатів, уникати ототожнення адвокатів та їх клієнтів.

Вказаний Маніфест є відкритим до приєднання, а вказані в ньому заходи не є вичерпними та можуть бути доповнені в ім'я зміцнення інституту адвокатури, її ролі, правового інструментарію та захищеності, а також захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, та юридичних осіб, ствердження в Україні принципу верховенства права.

Президент Асоціації адвокатів України

Зоя Ярош